

OBSAH

10 ÚVOD

FILOZOFICKÉ KORENE POČIATKY PSYCHOLÓGIE

- 18 Štyri temperamenty osobnosti
Galénos
- 20 V tomto stroji je myslíaca duša
René Descartes
- 22 Dormez! Abbé Faria
- 24 Pojmy nadobúdajú silu, keď si vzájomne odporujú
Johann Friedrich Herbart
- 26 Byť tým ja, ktorým naozaj som
Søren Kierkegaard
- 28 Osobnosť je tvorená prírodou a výchovou
Francis Galton
- 30 Zákony hystérie sú univerzálne
Jean-Martin Charcot
- 31 Príznačná deštrukcia vnútorných spojení psyché
Emil Kraepelin
- 32 Počiatky duševného života sa datujú od počiatku života
Wilhelm Wundt

- 38 Poznáme význam slova „vedomie“, pokým nás niekto nepožiadá, aby sme ho definovali
William James
- 46 Adolescencia je nové zrodenie
G. Stanley Hall
- 48 24 hodín potom, ako sa niečo naučíme, dve tretiny z toho zabudneme
Hermann Ebbinghaus
- 50 Inteligencia jednotlivca nie je fixná kvantita
Alfred Binet
- 54 Nevedomie vidí muža za záclonou
Pierre Janet

BEHAVIORIZMUS REAGUJEME NA SVOJE OKOLIE

- 60 Pohľad na chutnú potravu vyvoláva v ústach hladného človeka slinenie
Ivan P. Pavlov
- 62 Neúčinné konanie je vymazané
Edward Thorndike
- 66 Ktokoľvek, bez ohľadu na svoju prirodzenosť, môže byť vychovaný tak, že sa stane čímkoľvek
John B. Watson
- 72 To veľké, Bohom dané bludisko, ktorým je náš ľudský svet
Edward Tolman
- 74 Ak raz myš navštívi naše vrece so zrnom, môžeme rátať s tým, že sa vráti
Edwin Guthrie
- 75 Nie je nič prirodzenejšie, než že mačka „miluje“ myš
Zing-Yang Kuo
- 76 Učenie jednoducho nie je možné
Karl Lashley
- 77 Vpečatenie nemôže byť zabudnuté
Konrad Lorenz
- 78 Správanie sa formuje pozitívnym a negatívnym posilňovaním
B. F. Skinner
- 86 Prestaňte si predstavovať scénu a uvoľnite sa
Joseph Wolpe

PSYCHOTERAPIA

SPRÁVANIE JE URČOVANÉ NEVEDOMÍM

- 92 Nevedomie je pravou psychickou realitou
Sigmund Freud
- 100 Neurotik si stále nosí so sebou pocit menejcennosti
Alfred Adler
- 102 Kolektívne nevedomie sa skladá z archetypov
Carl Jung
- 108 Zápas medzi inštinktom života a inštinktom smrti pretrváva po celý život
Melanie Kleinová
- 110 Tyrania „mal by som“
Karen Horneyová
- 111 Superego sa prejaví, keď nepriateľsky konfrontuje ego
Anna Freudová
- 112 Pravdu lepšie znášame, keď ju sami objavíme
Fritz Perls
- 118 Je nesmierne nepostačujúce poskytnúť adoptovanému dieťaťu domov a lásku
Donald Winnicott
- 122 Nevedomie je rečou toho druhého v nás
Jacques Lacan
- 124 Úlohou človeka je zrodiť seba samého
Erich Fromm

- 130 Dobrý život je proces, nie stav bytia
Carl Rogers
- 138 Čím človek môže byť, tým musí byť
Abraham Maslow
- 140 Utrpenie prestáva byť utrpením vo chvíli, keď nájde svoj zmysel
Viktor Frankl
- 141 Človek sa nestane človekom bezbolestne
Rollo May
- 142 Racionálne názory vytvárajú zdravé emočné dôsledky
Albert Ellis
- 146 Rodina je „továreň“, kde sa vyrábajú ľudia
Virginia Satirová
- 148 Zapni sa, nalaď sa, vypadni
Timothy Leary
- 149 Vhľad môže spôsobiť slepotu
Paul Watzlawick
- 150 Šialenstvo nemusí znamenať koniec života, môže byť začiatkom nového
R. D. Laing
- 152 Naš osud neurčuje naša minulosť
Boris Cyrulnik
- 154 Iba dobrí ľudia majú depresie
Dorothy Roweová
- 155 Otcovia podliehajú pravidlu mlčania
Guy Corneau

KOGNITÍVNA PSYCHOLÓGIA

MOZOG AKO DÁTOVÝ PROCESOR

- 160 Inštinkt je dynamický vzorec
Wolfgang Köhler
- 162 Vyrušenie pri úlohe výrazne zvyšuje pravdepodobnosť, že si ju zapamätáme
Bluma Zeigarniková
- 163 Keď dieťa počuje kroky, aktivuje sa zhluk neurónov
Donald Hebb
- 164 Poznanie je proces, nie produkt
Jerome Bruner
- 166 Človeka s presvedčením možno len ťažko zmeniť
Leon Festinger
- 170 Magické číslo sedem, plus alebo mínus dva
George Armitage Miller
- 174 Na povrchu je toho viac, než oči vidia
Aaron Beck
- 178 V jednom okamihu dokážeme počúvať len jeden hlas
Donald Broadbent
- 186 Šíp času sa ohýba do sluchy
Endel Tulving
- 192 Vnímanie je zvonka riadená halucinácia
Roger N. Shepard
- 193 Neustále pátrame po kauzálnych spojeniach
Daniel Kahneman

- 194 Udalosti a emócie sa ukladajú do pamäti spoločne Gordon H. Bower
- 196 Emócie sú ako splašený kôň Paul Ekman
- 198 Extáza je krok do alternatívnej reality Mihály Csikszentmihályi
- 200 Šťastní ľudia sú vysoko spoločenski Martin Seligman
- 202 To, čomu z celého srdca veríme, nemusí byť nevyhnutne pravda Elizabeth Loftusová
- 208 Sedem hriechov pamäti Daniel Schacter
- 210 Človek nie je to isté čo jeho myšlienky Jon Kabat-Zinn
- 211 Bez biologických hodín v mozgu by sme žili v chaose Colin Blakemore
- 212 Postrčenie je drobný podnet z prostredia, ktorý nás upúta a zmení naše správanie Richard Thaler
- 213 Sú obavy, že biológia spochybni všetko, čo je nám sväté Steven Pinker
- 214 Rituály kompulzívneho správania sú pokusom, ako ovládnuť nutkavé myšlienky Paul Salkovskis

216 Našu plnú pozornosť má to, čo hľadáme... preto vidíme neskutočne málo Chabris a Simons

SOCIÁLNA PSYCHOLÓGIA

ŽIJEME VO SVETE SPOLU S ĎALŠÍMI ĽUĎMI

- 222 Nemôžeme porozumieť systému, kým sa ho nepokúsime zmeniť Kurt Lewin
- 228 Aká silná je tendencia k sociálnej konformite? Solomon Asch
- 232 Život je ako divadelná hra Erving Goffman
- 234 Súdržnosť zvyšuje riziko skupinového myslenia Irving Janis
- 236 Čím častejšie niečo vidíme, tým viac sa nám to páči Robert Zajonc
- 242 Kto má rád schopné ženy? Janet Taylorová Spenceová
- 243 Bleskové spomienky vytvárajú udalosti s vysokým emocionálnym nábojom Roger Brown
- 244 Cieľom nie je posúvať hranice vedomostí, ale byť v centre poznania Serge Moscovici
- 246 Sme od prírody sociálne bytosti William Glasser

- 248 Veríme, že ľudia dostanú, čo si zaslúžia Melvin Lerner
- 250 Ľudia, ktorí robia šialené veci, nemusia byť nevyhnutne šialenci Elliot Aronson
- 252 Ľudia robia to, čo sa im povie Stanley Milgram
- 260 Čo sa stane, keď slušných ľudí dostaneme do zlej situácie? Philip Zimbardo
- 262 Riešiteľ [musí] vedecké záujmy vyvážiť... so záujmami potenciálnych subjektov Diana Baumrindová
- 263 Prečo sa okoloidúci len prizerá? Latané a Darley
- 264 Traumu treba chápať v kontexte vzťahu medzi jednotlivcom a spoločnosťou Ignacio Martín-Baró

VÝVINOVÁ PSYCHOLÓGIA

OD DETSTVA PO DOSPELOSŤ

- 270 Cielom vzdelávania je vytvárať ľudí, ktorí sú schopní robiť nové veci
Jean Piaget
- 278 Sami sebou sa stávame prostredníctvom druhých
Lev Semionovič Vygotskij
- 279 Za dieťa nie je zodpovedný žiadny konkrétny rodič
Bruno Bettelheim
- 280 Všetko, čo rastie, má svoj plán
Erik Erikson
- 282 Citové väzby z detstva sú neoddeliteľnou súčasťou ľudskej prirodzenosti
John Bowlby
- 286 Blízky telesný kontakt je nesmierne dôležitý
Harry Harlow
- 287 Pripravujeme deti na život, o ktorého priebehu vôbec nič nevieme
Françoise Doltoová
- 288 Citlivá matka vytvára bezpečnú väzbu
Mary Ainsworthová
- 290 Kto učí deti nenávidieť a báť sa ľudí inej rasy?
Clark a Phippsová Clarková
- 292 Dievčatá dostávajú lepšie známky než chlapci
Eleanor E. Maccobyová

294 Väčšinu ľudského správania sa učíme napodobňovaním
Albert Bandura

300 Morálka sa vyvíja v šiestich štádiách
Lawrence Kohlberg

302 Rečový orgán rastie ako ktorýkoľvek iný telesný orgán
Noam Chomsky

PSYCHOLÓGIA OSOBNOSTI

OSOBNOSŤ A INTELIGENCIA

310 Vymenujte čo najviac možností použitia špáradla, ktoré vám napadnú
J. P. Guilford

312 Mal Robinson Crusoe osobnostné rysy pred príchodom Piatka?
Gordon Allport

320 Všeobecná inteligencia sa skladá z fluidnej a kryštalickej inteligencie
Raymond Cattell

322 Existuje spojitosť medzi šialenstvom a genialitou
Hans J. Eysenck

328 Hnacou silou výkonu sú tri hlavné motivácie
David C. McClelland

330 Emócia je v podstate nevedomý proces
Nico Frijda

332 Správanie bez podnetov z okolitého prostredia by bolo absurdne chaotické
Walter Mischel

334 V psychiatrických liečebniach nie sme schopní rozoznať duševne zdravých od duševne chorých
David Rosenhan

336 Tri tváre Evy
Corbett H. Thigpen
a Hervey M. Cleckley

338 ĎALŠIE OSOBNOSTI PSYCHOLÓGIE

348 VÝKLADOVÝ SLOVNÍK

352 REGISTER

359 POĎAKOVANIE

